

UNIVERSAL XALQARO ILMIY JURNAL

Jurnalning bosh sahifasi: <https://universaljournal.uz>

Universal International Scientific
Journal

e-ISSN: [3060-4540 \(online\)](https://doi.org/10.3060/4540)

Year: 2025 Issue: 2 Volume: 1

Published: 24.01.2025
<https://universaljournal.uz>

International indexes

GOOGLE SCHOLAR
CROSSREF (OAK BAZA)

ZENODO

OPEN AIRE

EUROPUB

RESEARCHGATE (OAK BAZA)

SJIF

XORIJIY INVESTITSIYALARNING XUDUD IQTISODIYOTIDAGI ROLI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA)

Yusupov Muxiddin Maxamadaminovich

O'zbekiston Respublikasi

Vazirlar Mahkamasi huzuridagi

biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish

oliy maktabi MBA-Moliya yo'nalishi magistranti

Uzbekistan

yusmukh1007@gmail.com

Annotatsiya: Xorijiy investitsiyalar mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda, va hududiy iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Andijon viloyati, o'zining strategik joylashuvi, resurslarga boyligi va ishlab chiqarish salohiyati bilan xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda alohida o'rin tutadi. Maqolada viloyatidagi xorijiy investitsiyalarning hudud iqtisodiyotiga qo'shgan hissasi va ularning rivojlanishdagi roli tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: xorijiy investitsiyalar, sanoat sektori, qishloq xo'jaligi, xizmat ko'rsatish sohasi, infratuzilma rivoji, ish o'rinlari yaratish, texnologiya va bilimlar almashinuvi, investitsiya muhitini yaxshilash, investitsiya loyihalari.

Аннотация: Иностранные инвестиции являются важным фактором развития экономики страны и обеспечения регионального экономического роста. Андижанская область, благодаря своему стратегическому расположению, богатству ресурсов и производственному потенциалу,

занимает особое место в привлечении иностранных инвестиций. В статье анализируется вклад иностранных инвестиций в экономику региона и их роль в развитии.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, промышленный сектор, сельское хозяйство, сфера услуг, развитие инфраструктуры, создание рабочих мест, обмен технологиями и знаниями, улучшение инвестиционного климата, инвестиционные проекты.

Abstract: Foreign investment is an important factor in the development of the country's economy and ensuring regional economic growth. Andijan region, due to its strategic location, wealth of resources and production potential, occupies a special place in attracting foreign investment. The article analyzes the contribution of foreign investment to the regional economy and its role in development.

Keywords: foreign investment, industrial sector, agriculture, services, infrastructure development, job creation, exchange of technology and knowledge, improving the investment climate, investment projects.

Language: Uzbek

Citation: Yusupov , M. (2025). THE ROLE OF FOREIGN INVESTMENTS IN THE REGIONAL ECONOMY (ON THE EXAMPLE OF ANDIJAN REGION). Universal International Scientific Journal, 2(1), 132–137. Retrieved from <https://universaljournal.uz/index.php/jurnal/article/view/1416>

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14731946>

Google scholar: https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%aC5&q=XORIJY+INVESTITSYALARNING+XUDUD+IQTISODIYOTIDAGI+ROLI+%28ANDIJON+VILOYATI+MISOLIDA%29&btnG=

Kirish: Xorijiy investitsiyalar va hudud iqtisodiyoti Xorijiy investitsiyalar – bu boshqa davlatlar tomonidan amalga oshirilgan moliyaviy mablag'lar va resurslarni o'z ichiga olgan iqtisodiy faoliyatdir. Bu investitsiyalar ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish, yangi texnologiyalarni joriy etish, ish o'rinlari yaratish va hududning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Xorijiy investitsiyalar o'z navbatida mahalliy iqtisodiyotning diversifikatsiyasini ta'minlaydi va yangi sohalarning rivojlanishiga yordam beradi.

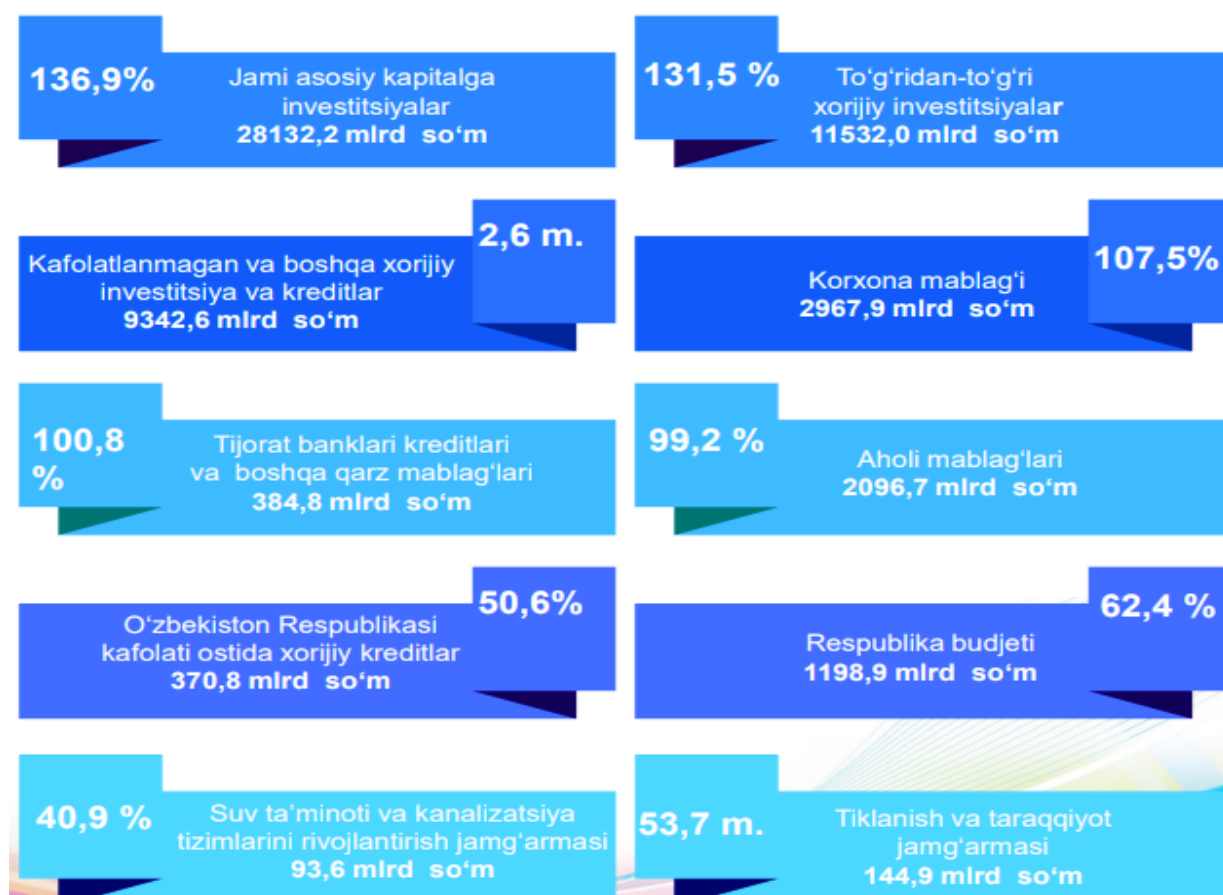
Hudud iqtisodiyotining rivojlanishiga

xorijiy investitsiyalarning roli shuningdek, quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Infratuzilma rivoji: Yangi yo'llar, kommunikatsiyalar, elektr tarmoqlari va boshqa infratuzilma ob'ektlari qurilishi.

Ish o'rinlari yaratish: Yangi sanoat korxonalarini ochilishi, aholiga ish imkoniyatlari yaratadi.

Asosiy qism: Texnologiya va bilimlar almashinuvi: Xorijiy kompaniyalar yangi texnologiyalar va bilimlarni olib kelishadi, bu esa mahalliy korxonalar va ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilishga yordam beradi.

1-diagramma. Respublikamizda amalga oshirilgan investitsiyalar (2024 yil foizda va raqamlarda)

Diagrammada ko‘rinib turgandek. 2024- yilning yanvar-dekabr oylarida jami 28132,2 mlrd so‘m asosiy kapitalga investitsiyalar o‘zlashtirilib, 2023-yilning mos davriga nisbatan 136,9 % ni tashkil etdi. Asosiy kapitalga investitsiyalarning tarkibida 82,0 % yoki 23067,6 mlrd so‘m investitsiyalar jalb etilgan mablag‘lar hisobidan moliyalashtirilgan bo‘lsa, korxonalar, tashkilot va aholining o‘z mablag‘lari hisobidan 18,0 % yoki 5064,6 mlrd so‘m moliyalashtirildi. Shuningdek, markazlashgan moliyalashtirish manbalari hisobidan asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 1808,2 mlrd so‘mni tashkil etgan bo‘lsa, markazlashmagan moliyalashtirish manbalari hisobidan 26324,0 mlrd so‘m investitsiyalar o‘zlashtirildi

Olingan natija va taxlillar. Andijon viloyatidagi xorijiy investitsiyalar. Andijon viloyati o'zining geografik joylashuvi va iqtisodiy imkoniyatlari bilan xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun katta potentsialga ega. Viloyatning eksport salohiyati yuqori bo'lib, bu yerda qishloq xo'jaligi, sanoat va xizmat ko'rsatish sohalarida xorijiy investitsiyalarni jozibador qiluvchi ko'plab imkoniyatlar mavjud.

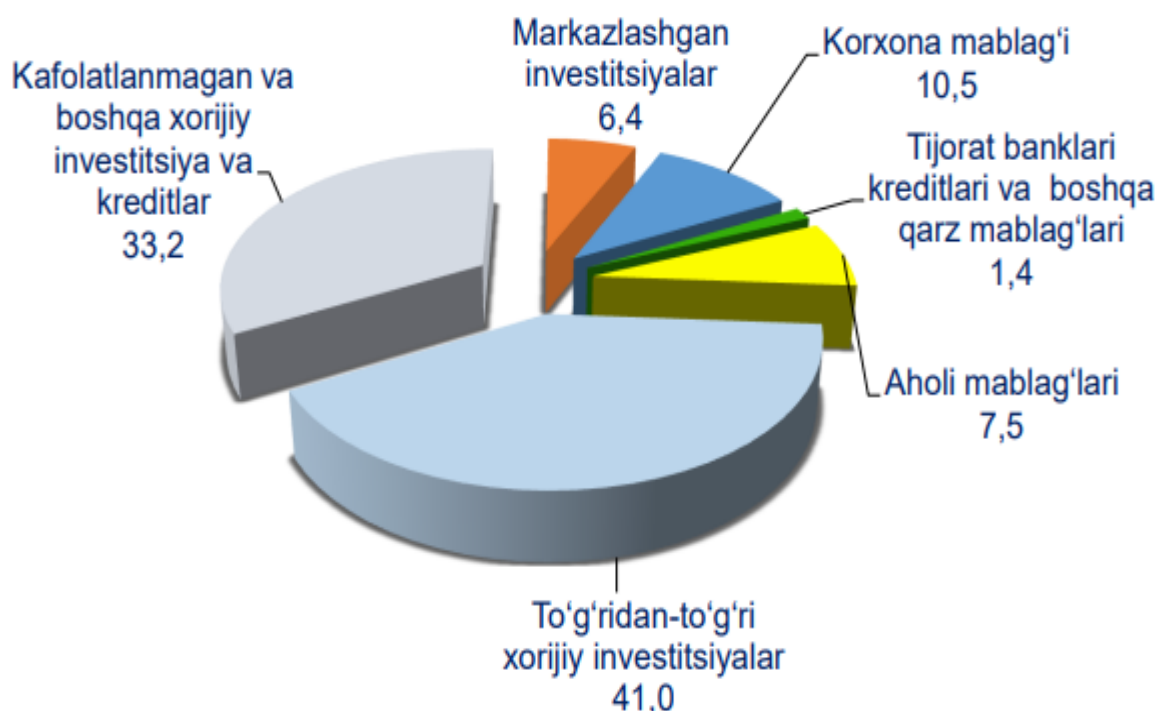
Sanoat sektori- Andijon viloyatida sanoatning rivojlanishi xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, mashinasozlik, kimyo sanoati, paxta tozalash va oziq-ovqat sanoati kabi sohalarida xorijiy kapitalning ishtiroki ortmoqda. Masalan, Andijonda

paxta-tozalash korxonalarini yangilash va modernizatsiya qilish uchun xorijiy kompaniyalar bilan hamkorlik qilish amalga oshirilmoqda. Bu viloyatning paxta eksport salohiyatini oshirishga yordam bermoqda.

Qishloq xo'jaligi- Andijon viloyati, shuningdek, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishda yuqori darajaga ega. Xorijiy investitsiyalar qishloq xo'jaligida modernizatsiya qilish va samaradorlikni oshirishga yordam bermoqda. Yangi texnologiyalarni joriy etish, sug'orish tizimlarini modernizatsiya qilish va ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish orqali qishloq xo'jaligi sektoridagi

rentabellikni oshirish mumkin.

Xizmat ko'rsatish sohasi- Andijon viloyatidagi xizmat ko'rsatish sektori, ayniqsa, turizm va savdo, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda sezilarli o'sishga erishdi. Andijonning turistik salohiyati oshib borayotganligi sababli, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va turizm infratuzilmasini rivojlantirish uchun ko'plab loyihalar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, viloyatdagi savdo va transport sektorlari rivojlanishiga xorijiy investitsiyalar o'z hissasini qo'shmoqda.

2-diagramma Andijon viloyatida markazlashmagan moliyalashtirish manbalari hisobidan asosiy kapitalga investitsiyalar, % da (2024 yil)

Respublika Statistika agentligi bergan ma'lumotga ko'ra 2024-yilning yanvar-dekabr oylarida korxonalar va tashkilotlarning o'z mablag'lari hisobidan moliyalashtirilgan asosiy kapitalga investitsiyalar – 2967,9 mlrd so'm yoki

jami asosiy kapitalga investitsiyalarning 10,5 % ini tashkil etdi. Aholi mablag'lari hisobidan jami asosiy kapitalga investitsiyalarning 7,5 % i yoki 2096,7 mlrd so'm o'zlashtirildi. To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hisobidan

o'zlashtirilgan investitsiyalar hajmi 11532,0 mlrd so'mni tashkil etdi va jami investitsiyalardagi ulushi 2023-yilning mos davriga nisbatan 1,3 % punktga ko'payib, 41,0 % ni tashkil etdi.

Shuningdek, tijorat banklari kreditlari va boshqa qarz mablag'lari hisobidan 384,8 mlrd so'm (jami asosiy kapitalga investitsiyalarning 1,4 % ini tashkil etdi), O'zbekiston Respublikasi kafolati ostidagi xorijiy kreditlar 370,8 mlrd so'm (1,3 %), kafolatlanmagan va boshqa xorijiy investitsiya va kreditlar 9342,6 mlrd so'm (33,2 %), Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi 144,9 mlrd so'm (0,5 %), Respublika budjeti 1198,9 mlrd so'm (4,3 %), Suv ta'minoti va kanalizatsiya tizimlarini rivojlantirish jamg'armasi tomonidan 93,6 mlrd so'm (0,3 %) miqdorida asosiy kapitalga investitsiyalar o'zlashtirildi.

Shuningdek, Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning muammolari. Andijon viloyatida xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ba'zi muammolar mavjud. Ular quyidagilardan iborat:

Huquqiy va iqtisodiy muhit: Ba'zi xususiy sektorda huquqiy va soliq tizimidagi noaniqliklar investitsiyalarni jalb qilishni qiyinlashtiradi.

Kadrlar tayyorlash: Xorijiy kompaniyalar uchun malakali kadrlar yetishmasligi muammosi hal etilishi lozim. **Infratuzilmaning rivojlanishi:** Ba'zi hududlarda infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi investitsiyalarni jalb qilishga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Xorijiy investitsiyalarni yanada rivojlantirish yo'llari- Andijon viloyatida xorijiy investitsiyalarni yanada

rivojlantirish uchun quyidagi takliflar kiritilishi mumkin:

Huquqiy muhitni yaxshilash: Investorlar uchun qulay va barqaror huquqiy sharoitlarni yaratish.

Infratuzilma rivojini qo'llab-quvvatlash: Yo'llar, kommunikatsiyalar va elektr ta'minotini rivojlantirish.

Ta'lim va malaka oshirish: Xorijiy kompaniyalar ehtiyojlarini qondirish uchun malakali kadrlar tayyorlash va mavjud ishchi kuchini takomillashtirish.

Tashkiliy yordam va maslahat xizmatlarini kuchaytirish: Investorlar uchun hududdagi sharoitlarni tushunishda va zarur bo'lgan xizmatlarni ko'rsatishda yordam berish.

Xulosa

Izlanishlardan malum bo'lishicha Andijon viloyati mamlakatimizning eng sharqida joylashibgina qolmay aholi soni jihatdan ham yuqori o'rinda turadi bu esa investitsiyani olib kirish, yirik istemolchilarni mavjudligi tufayli maxalliy aholi orasida xar qanday biznesni rivojlanishga olib keladi.

Xorijiy investitsiyalar Andijon viloyatining iqtisodiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ular sanoat, qishloq xo'jaligi va xizmat ko'rsatish sohalarining modernizatsiyasi, ish o'rinlari yaratish va hududning raqobatbardoshligini oshirishda katta rol o'ynamoqda. Biroq, investitsiyalarni yanada samarali jalb qilish uchun huquqiy muhitni yaxshilash, infratuzilmani rivojlantirish va kadrlar tayyorlash bo'yicha tizimli ishlar olib borish zarur. Andijon viloyatida xorijiy investitsiyalarni rivojlantirish orqali hududning iqtisodiy salohiyatini oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2017-yil 19-apreldagi "O'zbekistonda xorijiy investitsiyalarni jalb qilishni rag'batlantirish va ularni himoya qilish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori. – Toshkent: O'zbekiston, 2017.
2. Karimov I.A. "Iqtisodiy islohotlar va mamlakatimizning rivojlanish yo'li". – Toshkent: O'zbekiston, 2015.
3. Sultanaliev T. "Xorijiy investitsiyalar va iqtisodiy rivojlanish". – Toshkent: Ekonomika, 2016.
4. Abdullaev A. "O'zbekistonda investitsiyaviy muhitni yaxshilash va iqtisodiy o'sishni ta'minlash". – Toshkent: Ziyo-Nur, 2018.
5. Qodirov Sh. "O'zbekiston iqtisodiyotidagi xorijiy investitsiyalarning roli". – Tashkent, 2019.
6. Andijon viloyati iqtisodiy rivojlanish tahlili: Xorijiy investitsiyalar va iqtisodiy o'sish. Andijon viloyati Iqtisodiyot va Davlat boshqaruvi institutining ilmiy tadqiqotlari. – Andijon: Andijon, 2020.
7. O'zbekiston Respublikasi statistika qo'mitasi. "O'zbekistonning iqtisodiy o'sishi: statistika va tahlil". – Toshkent: O'zbekiston statistika qo'mitasi, 2021.
8. Isayev, A. A. "Xalqaro Turizmni Rivojlantirishda Havo Transportining Ahamiyati." Экономика и социум 9 (112) (2023): 132-137.
9. Abdullayev M., Askarov B. "Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va ularning hududiy iqtisodiyotga ta'siri". – Toshkent: Universitet, 2021.
10. Рабиев, Бобомурод Бахадирович. "Ўзбекистонлик Аёллар Миграцияси (Россия Федерацияси Мисолида)." Gospodarka I Innowacje. 34 (2023): 82-86.